

Bölüm 2

MOHAMMAD RASOULOF'UN KESHTZAR HAYE SEPİD (BEYAZ ÇAYIRLAR) FİLMİNDE KADIN İMGESİ

E. BÖLÜKMEŞE¹
Y. NAMVAR²

GİRİŞ

Latince “imago” (hayal, aldatıcı görünüş) sözcüğünden türetilen imge, edebiyat ve sanattaki en soyut kavramlardan biridir, bu nedenle tanımını okuyarak kavramak oldukça zordur ve tanımlamaları örneklerle destekleyebilmek gerekir. Ulağlı kitabında imgeyi tanımlarken şöyle demiştir: “Genel tanımı ile imge, bilinçaltının istemli ya da istemsiz olarak belli çağırışmlar ile dışa vurumu olarak tanımlanabilir” (Ulağlı, 2006). Toplumsal, sosyal, siyasi, kültürel bilinci yansıtan imgeler hem iç hem de dış etkenlerden etkilenmekte ve gücünü toplumsal bellekten aldığı için toplumun bakış açısını yansıtmaktadırlar. Bu bağlamda imgebilim çalışmaları toplumları anlama, anlamlandırabilme konusunda bize yol göstermektedir (Bölükmeşe & Çelik, 2013).

Ataerkil kültürel düzenin egemen olduğu toplumlarda, kadının yaşam pratiğinin kadına dair geleneksel tutucu değerlere bağlı çeşitli baskıların belirlediği bilinmektedir (İmançer, 2004). Bu tür toplumlarda, erkeğine itaat eden, sorgulamayan, erkekler tarafından kadınlar hakkında verilen bütün kararlara boyun eğen kadınlar, iyi kadın imgesini yansıtmaktadır.

Yedinci sanat olarak adlandırılan sinemanın ürünü olan filmlerin taşıdığı anlamları, yönetmenin seyirciye aktarmak istediği mesajları gibi konular imgebilim sayesinde incelenmeleri mümkün olmuştur. Filmlerde imge perdede gördüklerimizi anlamlandırmamızda önemli bir yere sahiptir dolayısıyla sosyal bilimlerin birçok alanında araştırma yapmayı icap ettirir (Kabadayı, 2013). Bu nedenle filmlere yönelik imge çalışmalarında sadece yönetmenin eserleri ve hayatı değil, filmin çekildiği bölge, halk gelenekleri, devlet düzeni gibi konularında araştırılması ve incelenmesi gerekmektedir.

¹ Dr. Öğr. Üy., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi (Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü), enginb@gmail.com.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi (Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü), younesnamvar@yahoo.com.

Üçüncü adada kafede gelinlik elbisesinde ve zincire vurulmuş maymun ile yaşlı adamın bahçesinde erkek kıyafetinde zincire vurulmuş maymun aslında otoritenin cinsiyet ayırmada hem erkek hem kadınları kontrol altında tutuğunun simgesidir.

Rasoulof'un diğer filmlerinde karşılaştığımız gibi bu filmde de toplumsal sorunları mercek altına almıştır. Yönetmen hikâyeyi efsane şeklinde ele alıp sembolik bir dil ile siyasi otoritelerin ve sistemlerin din adına toplumlardaki hurafe ve fanatik düşüncelerini bilinçli olarak yaygınlaştırmaya çalıştıklarını, bu hurafe düşünceleri kendi çıkarları doğrultusunda kullandığını eleştirmektedir. Sadece gelenekleri değil, kadın hakları, fikri ve düşünce özgürlüğü gibi konuları da ele almıştır. Bununla birlikte güçlü bir hikâye, karakter, kadraj ve sahnelerde kullandığı semboller ile seyirciyi etkilemeyi başarmış ve sinemada olan yeteneğini göstermiştir.

KAYNAKLAR

- Bölükmeşe E, Fulya Ç. "Kurban Said'in "Ali ve Nino" Adlı Eserinde Doğu(lu) ve Batı(lı) İmgesi", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 39-50, 2013.
- Hilal, C. (2019). *Çevre Hakkı Çerçevesinde Urmiye Gölü*. Ankara: İnan Araştırmaları Merkezi Yayınları.
- Daryal, M. (2017). *Kurban Kesmenin Psikolojik ve Metafizik Temelleri*. 4. Baskı. İstanbul: M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı.
- Korkmaz, E. (2017). *Simgeler Sözlüğü*. 1. Baskı. İstanbul: E Yayınları. Nothrop, F. (1957). *Anatomy of Criticism: Four Essays, Princeton*. New Jersey: Princeton University Press.
- Maksude Kurt, F. "Ana Tanrıçalardan Bakire Meryem'e Kadının Mitolojik Öyküsü". *II. Türkiye Lisansüstü Çalışmaları Kongresi Bildiriler Kitabı IV*, 2013, Bursa, 927-944.
- İmançer, D. "Türk Sinemasında Suskun Kadın İmgesi", *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 203-211, 2004.
- Kabadayı, L. (2013). *Film Eleştirisi, Kuramsal Çerçeve ve Sinemamızdan Örnek Çözümlemeler*. 1. Baskı. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Minovi, M. (2017). *Firdevsi ve Şiiri Şahname'den Seçmeler*. Çeviri (Nimet Yıldırım). 1. Baskı. İstanbul: Demavend Yayınları. Özden, Z. (2000). *Film Eleştirisi*. İstanbul: AFA Yayınları.
- Seyf, Y. (1998). *İnan Sineması Yönetmenleri*. Tehran: İsarğaran Yayınları.
- Shahvardi, M. (2017). *Osturehaye İnan Zemin* (اسطوره های ایران زمین). 2. Baskı. Tahran: Khaneye Tarikh ve Tasvire Abrishami (خانه تاریخ و تصویر ابریشمی).
- Ulağlı, S. (2006). *İmgebilim "Öteki'nin Bilimine Giriş"*. 1.Baskı. Ankara: Sinemis Yayıncılık fajriff (2019). *Fajr film festivali*. (28/12/2019 tarihinde <https://www.fajriff.com/en/> adresinden ulaşılmıştır).
- İmdb (2019). İnternet Film Veri Tabanı (The Internet Movie Database) 2019. (28/12/2019 tarihinde <https://www.imdb.com/name/nm1488024/> adresinden ulaşılmıştır).